

“VOORZIENINGEN ALS CEMENT VAN DE SAMENLEVING

Voor vitale dorpen en steden zijn goede voorzieningen, zoals scholen, sportaccommodaties, dorpshuizen en toegang tot cultuur van cruciaal belang. Voorzieningen vormen het cement van de samenleving.”
(Coalitieakkoord Verbindend Vooruit p.29)

In dit eerste voortgangsbericht voorzieningen informeren wij u over onderstaande punten:

1. Aanleiding agenda voorzieningen.
2. Wat zijn voorzieningen binnen het vraagstuk voor de Provincie Noord-Holland?
3. Wat is er tot nu toe gebeurd in de Agenda Voorzieningen?
4. Wat heeft de ontwikkeling van Agenda Voorzieningen tot nu toe opgeleverd?
5. Wat zijn de uitgangspunten voor de vervolgaanpak Agenda Voorzieningen?
6. Wij gaan verder aan de slag met de volgende stappen.

1 Aanleiding Agenda voorzieningen:

In het coalitieakkoord Verbindend Vooruit! is de ambitie neergelegd om te werken aan een adequate basisinfrastructuur door het versterken van voorzieningen. Dit komt ten goede aan de leefbaarheid en vitaliteit in de provincie.

De opdracht om dit voor elkaar te krijgen staat voor een deel in het coalitieakkoord beschreven:

“We gaan met de gemeenten in gesprek om te verkennen hoe we in het verlengde van de woonakkoorden ook afspraken over voorzieningen kunnen maken, bijvoorbeeld in de vorm van regionale voorzieningenakkoorden. De invulling van deze akkoorden ligt in de eerste plaats bij gemeenten, maar als provincie zien wij waar nodig een rol in de ondersteuning van sport, dorpshuizen, bibliotheken en cultuur. Hierbij gaat het met name om het adresseren van knelpunten, kennisontwikkeling en het versterken van de netwerken.” (Coalitieakkoord Verbindend Vooruit p.29)

2 Wat zijn voorzieningen binnen het vraagstuk voor de Provincie Noord-Holland?

Voorzieningen is een verzamelbegrip. Door het verduidelijken van de rol en verantwoordelijkheden van de Provincie Noord-Holland op dit thema, kunnen we het begrip beter duiden en een passende vervolgaanpak inzetten.

2.1 Samenhang en relatie met drie pijlers binnen voorzieningen: cultuur, sport en dorpswerk

De voorzieningen waar wij ons als provincie Noord-Holland op richten zijn veelal locaties of netwerken waar mensen elkaar ontmoeten, bewegen, zich ontwikkelen en met elkaar kennis en ervaringen kunnen uitwisselen. Binnen de (financiële) capaciteit die voorhanden is, zijn er drie pijlers binnen de voorzieningen waarop we als provincie actief kunnen faciliteren: sport, cultuur en dorpswerk. Dat betekent niet dat er geen samenhang is met andere voorzieningen, andere thema's en agenda's of opgaven.

2.2 Elementen van een goed functionerende voorziening

Om een voorziening goed te kunnen laten functioneren zijn er een aantal elementen noodzakelijk die in onderlinge samenhang werken:

- Publiek gebruik
- Programmering
- Toegankelijk/bereikbaar
- Locatie
- Rendabel/haalbaar/uitvoerbaar

We zijn ons bewust van deze elementen, waardoor we samen met de regio gericht kunnen werken aan

het behouden, versterken of vernieuwen van voorzieningen.

2.3 Verantwoordelijkheden voor voorzieningen over verschillende overheidslagen verdeeld

Om de samenhang in een voorzieningeninfrastructuur te realiseren is samenwerken binnen en tussen verschillende overheidslagen vaak nodig/wenselijk. Daarbij spelen verschillende verantwoordelijkheden en (lokale-regionale) ontwikkelingen.

Naast dat het begrip voorzieningen complex is en situationeel afhankelijk, is het beleggen van het vraagstuk van deze voorzieningen dat ook: welk gremium kan met het juiste mandaat en democratische legitimatie beslissen over samenhang van voorzieningen in een regio? Ook voor de drie pijlers: sportvoorzieningen, cultuurvoorzieningen en dorpswerk ligt de verantwoordelijkheid bij verschillende overheidslagen en zijn afstem- en beslisstructuren per regio verschillend, in ontwikkeling of nog niet aanwezig. Bij de ene regio is er al onderzoek naar samenwerking op het gebied van cultuur, bij de andere regio is de ontwikkeling van sport op gemeentelijk niveau al ver, maar is er geen regionaal netwerk of samenhang. Ook het beleggen van de uitvoeringsopdrachten is verschillend per regio/gemeente. Hierdoor is een regionaal voorzieningenakkoord geen vanzelfsprekendheid om te realiseren op de genoemde pijlers of breder.

2.4 De opgaven en passende rol voor de provincie Noord-Holland

Uit de onderzoeken¹ die zijn gedaan om meer inzicht te krijgen in de stand van zaken van (basis)voorzieningen in Noord-Holland, leiden wij af dat wij als provincie een beperkte rol kunnen spelen in de acute problematiek bij voorzieningen. Zoals hiervoor aangegeven, liggen de directe verantwoordelijkheden en met name de bevoegdheden, vooral bij anderen. De provincie kan vanuit haar rol geen pasklare directe oplossingen geven en heeft geen wettelijk bevoegdheden of taak voor voorzieningen.² Met het bieden van overzicht en kennis en kunde kan de provincie wel de verbindingen en samenwerking in een regio aanjagen of verbeteren. Dat alleen al is een reden om de komende jaren op zijn minst vinger aan de pols te houden en onze instrumenten daarvoor, zoals de brede basismonitor, zo actueel en compleet mogelijk te houden. In onderstaand kader een aantal voorbeelden hoe wij kennis en kunde willen delen.

Wij hebben voor het [Ruimtelijk voorstel](#), vanuit onze zorg voor leefbare regio's, steden en dorpen, inzichtelijk gemaakt wat er gebeurt als je kijkt naar de woonopgave en de bereikbaarheid van voorzieningen. De data uit het onderzoek naar [basisvoorzieningen Noord-Holland](#) vormen het vertrekpunt voor deze kaarten. Een en ander te vinden op www.noord-holland.nl. De uitdagingen liggen vooral verder in de toekomst: ontwikkelen we voor de juiste doelgroepen en gebruiken deze voorzieningen zoals wij nu weten dat ze worden gebruikt en gewaardeerd? Daarbij komt ook nog de nodige onzekerheid door de uitwerking van diverse grote transities, de schaarste aan ruimte en de toenemende druk op de publieke middelen. "Stabiel maar fragiel", concludeerde het SCP recent als het gaat om demografische ontwikkelingen en de uitwerking op [Samenleven in Noord-Holland in 2050](#).

3 Wat is er tot nu toe gebeurd in de Agenda Voorzieningen?

De afgelopen periode zijn onder andere de volgende stappen ondernomen/ in gang gezet:

Bestuurlijk overleg met de regio:

- Er zijn bestuurlijke gesprekken gevoerd rondom de thema's sport, cultuur en dorpswerk met diverse regio's en gemeenten ('24).

¹ [Ecorys](#), Basisvoorzieningen Noord-Holland, 2024.

² Bibliotheken en cultuureducatie vallen onder de taken en financiering vanuit Cultuurbeleid binnen PNH. Wel zijn er verbindingen en raakvlakken met voorzieningen.

- Wethouderdiner Cultuur Noord-Holland ('24).
- Regionaal bestuurlijke overleggen op thema voorzieningen vanuit cultuur en sport met de Kop van Noord-Holland en West-Friesland ('25).

Onderzoeken uitgezet:

- Inventarisatie basisvoorzieningen Noord-Holland (Ecorys '24).
- Culturele voorzieningen (DSP-groep '24/'25).
- Ambtelijke inventarisatie van cultuurvoorzieningen met alle bestuurlijke regio's van Noord-Holland ('24).

Beleid rond sport en cultuurtalent uitgewerkt:

- Uitgangspuntennotitie Sportbeleid provincie Noord-Holland (GS-besluit 24 maart 2025 - Concept Uitgangspunten Sportbeleid Noord-Holland - 2349070/2349080).
- Uitvoeringsprogramma Cultuur 2025-2028 (GS-besluit 1 april 2025 - Uitvoeringsprogramma Cultuur – Verbreden & Verbinden 2025-2028 - 2381011/2381013).

Financieren externe kennisfunctie en sponsoringsactiviteiten:

- In 2024 en 2025 zijn jaarlijks € 100.000 aan sponsormiddelen beschikbaar gesteld voor sponsoring van breedte sportevenementen.
- Continuering subsidie Sportservice NH voor 2025.
- Voortzetten en intensiveren van de subsidie met Dorpswerk-NH voor 2025 e.v..
- Sponsoring Special Olympics Haarlem 2026 (GS-besluit 11 februari 2025 - Bijdrage aan Special Olympics 2026 - 2370874/2370885).
- Eénmalige extra sponsoring Bevrijdingsfestival Noord-Holland-Haarlem (GS-besluit 1 april 2025 - Uitvoering motie M126-2024 Ondersteuning Bevrijdingspop Haarlem - 2378964/2386196).

4 Wat heeft de ontwikkeling van Agenda Voorzieningen tot nu toe opgeleverd?

4.1 Een blijvend ontwikkelproces in samenwerking

Het verkennen van samenwerken aan voorzieningen, al dan niet met regionale akkoorden, is een blijvend zoek- en ontwikkelproces. Verschillende variaties aan inhoud en vormen zijn mogelijk. De provincie heeft geen specifieke wettelijke taak en bevoegdheden op het terrein van voorzieningen. Wij gaan vanuit onze klassieke verbindende rol het gesprek aan. Het is een taak die ons gegund en van meerwaarde moet zijn, om een aanpak van voorzieningen in een regio te kunnen organiseren. We blijven in het proces van de Agenda Voorzieningen inzetten op het samen met gemeenten en overige relevante organisaties ontdekken, ontwikkelen en van elkaar leren hoe wij een basisinfrastructuur van voorzieningen kunnen behouden en waar mogelijk versterken.

4.2 Verkennen van samenwerking op regionaal niveau en per sector

De gesprekken met gemeenten maakten ons duidelijk dat we in het stadium zitten van verkennen van samenwerking op regionaal niveau. Er is draagvlak voor het ontwikkelen van deze samenwerking. Hoe de samenwerking vorm krijgt, zal per regio verschillend zijn. Zoals eerder aangegeven, zijn er namelijk geen éénduidige regio's voor voorzieningen georganiseerd en daarmee ook geen éénduidige besluitvormingstrajecten. Ook de gemeentelijke portefeuilleverdeling van voorzieningen met sport, cultuur en dorpswerk is per regio en gemeente verschillend. Voorzieningen, welke definitie wij ook hanteren, zijn meestal verdeeld over diverse wethouders. Deze diversiteit maakt het extra complex om één (regionaal) voorzieningenakkoord te organiseren. Maar aan de andere kant is dit juist een indicatie dat er met netwerken en kennisdeling meer samenhang en synergie is te behalen.

Per regio zijn er verschillende vraagstukken binnen het thema voorzieningen op de pijlers cultuur, sport en dorpswerk. Bijvoorbeeld een groter gemis van het aantal ontmoetingsplekken in het landelijk gebied

dan in stedelijke gebieden. De gesprekken over voorzieningen kunnen via cultuur en sport de ingang zijn voor bestuurlijke (sub)regio's van Noord-Holland. Hoe de vorm van deze samenwerking wordt vastgelegd zal per regio dan ook verschillen. Het is uiteindelijk de inhoud en de verbindingen in de regio die de vorm bepalen. Op basis van deze inzichten laten wij het idee van provincie dekkende en allesomvattende voorzieningenakkoorden los.

5 Wat zijn de uitgangspunten voor de vervolgaanpak Agenda Voorzieningen?

5.1 Kiezen voor focus en maatwerk

Sport, cultuur en dorpswerk zijn voor ons de focuspunten in de gesprekken met de regio's over voorzieningen. Vanuit de wettelijke taak voor bibliotheken bekijken wij ook hoe deze voorziening goed aansluit op de vraagstukken in de regio. Wij laten daarbij los dat elke regio over dezelfde thema's tot afspraken moet zien te komen. Wij laten ook de vorm van afspraken in/met de regio los en stellen voor om op basis van de bovengeschetste ervaring niet langer uit te gaan van (provincie brede) voorzieningenakkoorden. Diversiteit en maatwerk in de afspraken tussen regio's vormt nu het vertrekpunt.

5.2 Kiezen voor energie en voor opbouwen van onderaf

Het uitrollen van afspraken over voorzieningen over de gehele provincie zien wij op dit moment niet als haalbaar en uitvoerbaar. In plaats daarvan sluiten wij aan op die (sub)regio's waar energie en capaciteit op de drie focuspunten aanwezig is. Afspraken over voorzieningen ten behoeve van vitaliteit en leefbaarheid van regio's willen wij daarmee van onderaf opbouwen. Wij willen geen provincie zijn die dicteert wat gemeenten in onze ogen aan voorzieningen zouden moeten doen. Wij willen een provincie zijn die signaleert en daarover zo nodig het gesprek aanjaagt en waar mogelijk vanuit haar bredere blik faciliteert.

5.3 Inzicht bieden, verbinden en uitwisselen

Tijdens de verkennende gesprekken kwam de wens regelmatig terug om meer uit te wisselen met elkaar. Ook als provincie worden we gevraagd om inzicht te bieden, te verbinden en kennis en kunde te delen. Zo leren we als provincie veel van wat ten goede komt aan de ontwikkelingen in het huidige beleid en uitvoering. Daarnaast zien wij ook mogelijkheden om onze inwoners met elkaar te verbinden. Bijvoorbeeld door sponsoring van events met provincie brede uitstraling.

5.4 Randvoorwaarden aanpak van Agenda Voorzieningen

- De provincie Noord-Holland opereert met de inzet op regionale afspraken/akkoorden over voorzieningen vanuit sport, cultuur en dorpswerk vanuit haar rol als verbinder van partijen. Het is een rol die gegund moet zijn en uitgaat van partnerschap.
- De Omgevingsvisie 2050 is het strategisch en beleidsmatig kader dat provinciale inzet op voorzieningen onderbouwt en legitimeert.
- De bestaande financiële middelen vormen het vertrekpunt voor provinciale inzet.
- De provincie stapt niet in financiële gaten die horen bij de primair verantwoordelijke publieke organen.
- De provincie wil geen provincie zijn die dicteert of die taken overneemt die al ergens anders belegd zijn.
- De provincie focust op (boven)regionale verbinding, afstemming en samenwerking met meerjarige (duurzame) betekenis, bij voorkeur vastgelegd in gezamenlijke afspraken en/of regionale agenda's.
- Wij willen laten zien dat de provincie Noord-Holland er voor iedereen is met onderliggend doel het behouden en versterken van de vitaliteit en leefbaarheid van Noord-Holland voor alle inwoners. Daarnaast dragen wij als provincie, mede vanuit sponsoring, financieel bij aan grote publieke evenementen waar (specifieke groepen van) inwoners elkaar kunnen ontmoeten en gezamenlijk activiteiten kunnen ondernemen, zoals:
 - Bevrijdingsfestival Noord-Holland 2025

- Pride Amsterdam 2025
- SAIL 2025
- Special Olympics 2026

6 Wij gaan verder aan de slag met de volgende stappen:

6.1 Verdiepen en verbreden regionale gesprekken.

De regio's Kop van Noord-Holland, West-Friesland, Waterland en Gooi en Vechtstreek hebben als eerste aangegeven samen met ons verder te willen werken aan mogelijkheden op het thema voorzieningen, sport en cultuur. Die gesprekken en uitwerking daarvan zetten wij door. Met andere regio's starten we met gesprekken en verkennen we wat daar de vraag en behoefte is waar wij als provincie op kunnen faciliteren.

6.2 Verdiepen kennisfunctie in samenspraak met de regio's.

Een belangrijk deel van onze rol zien wij in het ontwikkelen en delen van kennis op onze focusterreinen sport, cultuur, en dorpswerk. Het onderzoek naar culturele voorzieningen (DSP-groep '24/'25) is hier een voorbeeld van. Wij bekijken ook hoe de wettelijke taak van bibliotheken hier goed op kan aansluiten. Met die kennis zien wij mogelijkheden om meer samenhang en synergie in genoemde voorzieningen te helpen realiseren. Wij willen met onze inzet op specifieke cultuur- en sportprojecten gelijktijdig met de regio's leren voor een optimale samenwerking. Bijvoorbeeld leren wij hieruit of onze uitgangspunten werkbaar, reëel en vooral effectief zijn voor de samenwerking.

6.3 Verbinden, verbreden en verdiepen netwerk op voorzieningen, sport, cultuur en dorpswerk.

De versnippering van aandacht voor voorzieningen, een soms gebrekkige samenhang ertussen en ontbreken van kennisdeling en netwerkvorming rond voorzieningen, willen we ook aanpakken door bestuurders, ambtenaren en intermediaire organisaties elkaar te laten ontmoeten en versterken. Dat doen wij onder andere met:

- Dorpendag 2025, Thema Voorzieningen, Dorpswerk-Noord-Holland, 11 april 2025.
- Sportwethouders Noord-Holland, netwerkbijeenkomst tijdens Urban Sports Week (met o.a. competities toptalenten 3*3 basketbal), 17 mei 2025.
- Regiobijeenkomst Sport Zaanstreek-Waterland, Stakeholders sport in de regio, 26 mei 2025
- Vervolg-editie Wethouderdiner Cultuur Noord-Holland 2026.
- Ervaringssymposium Agenda Voorzieningen, netwerkbijeenkomst en kennisuitwisseling voor alle gemeentebestuurders, ambtelijke adviseurs en organisaties vanuit cultuur/sport/dorpswerk die voorzieningen raken en/of waarmee gesproken is, 13 november 2025.